

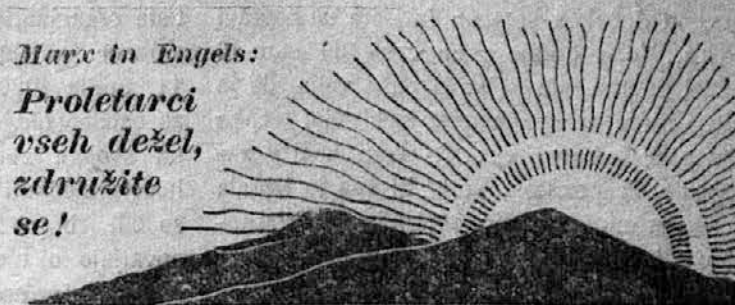
RDEČI PRAPOR

== Glasilo socijalistične delavske stranke Jugoslavije (komunistov). ==

Izhaja vsako soboto. - Posamezne številke 1 K,
mesečno 4 K. - Uredništvo in uprava lista je
v Ljubljani, Wolfova ulica št. 12.

Marx in Engels:

Proletarci
vseh dežel,
združite
se!

Vodilne misli proletarskega časopisja.

»Rdeči prapor« je bil pred vojno več let glasilo najzavednejšega proletarijata v Sloveniji. S tem, da smo sklenili izdajati list pod istim imenom, hočemo naglasiti, da je imel »Rdeči prapor« pred vojno velike zasluge za širjenje razredne zavesti med našim delavnim ljudstvom. Četudi vemo, da je nosilo njegovo pisanje pečat zastoja, stagnacije, ki je vladala takrat tudi med ogromno večino svetovnega proletarijata in ki je odgovarjala tačasnim politično-gospodarskim razmeram, mi ne odrekamo, da je delal veliko delo širjenja socijalistične misli, četudi ni bil zmeraj dosleden marksistični znanosti.

Vojna in njene posledice so silno spremenile politično-gospodarske razmere in ustvarile popolnoma drugačen položaj. Kapitalizem se je v poslednjih desetletjih razvil v imperijalizem, ki predstavlja poslednje razdobje razpadajoče meščanske družbe. Velik del svetovnega proletarijata, delavno ljudstvo Rusije je strlo kapitalizem in pokazalo nov tip države: proletarsko (sovjetsko) demokracijo. Obnavljanje predvojne politike bilo bi ne samo zmota in neumevanje današnjih nalog in potreb proletarijata v Sloveniji, ampak bi značilo naravnost izdajalstvo interesov delavnega ljudstva.

Pet let svetovne vojne, več kot 50 milijonov delavnega ljudstva je bilo zapeljano in prisiljeno na frontah uničevati, pobijati dragoceno delavno silo, a za fronto izdelovati orožje in municijo, torej sredstva za ubijanje življenja, namesto da pridelujejo življenske potrebščine. Posledice so strašne: proizvodnja je silno padla, najvažnih potrebščin manjka, svetovno gospodarstvo je razrušeno in zavladala je splošna anarhija. Dve leti premirja niso popboljšali stanja, temveč povečali lakoto, pomankljanje in druginjo.

Te posledice padajo kot neznosno breme na pleča delavnega ljudstva, ki je tudi na frontah in v vojnih fabrikah nosilo težo vojne, dočim se je meščanski razred med vojno obogatel, a po vojni živi zmeraj lažje, ker grabi na račun delavskega razreda vsak dan večje dobičke.

V takem položaju je prva glavna naloga proletarijata rešiti obstanek in življenje delavnega ljudstva od smrti, lakote, pomankljanja in izkoriščevanja. A ker se kapita-

listične države besno oborožujejo in pripravljajo nove vojne, je edina rešitev delavnega ljudstva, da vrže breme vojne s svojih pleč na glavo tistemu razredu, ki je imel in ima koristi od vojne in tako prepreči nove žrtve proletarijata za koristi meščanskega razreda. Akcija našega razreda morajo imeti predvsem to nalogo pred očmi.

Pri tem se proletarijat zaveda, da je razredna borba v raznih državah na raznih stopnjah razvoja ter zavisi od politično-gospodarskih razmer. Vsaka akcija, ki pravilno ne oceni politično-gospodarskega stanja in moči borečih se razredov, je obsojena na neuspeh. Pot proletarijata do zmage ni enostavna; ona je posuta z manjšimi ali večjimi zmagami ter porazi. Zmage krepijo vrste proletarske stranke, porazi jih čiste in poučujejo.

Mi kot glasilo zavednega proletarijata prepuščamo malomeščansko, malenkostno, lažljivo in demagoško pisanje meščanskemu in lažisocijalističnemu časopisju. Naša pot je jasno očitana v znanstvenem socijalizmu in mi se bomo skušali držati te poti brez omahovanja na desno ali levo. Utopistični anarhistični elementi in lumpenproletariat nima prostora v naših vrstah, še manj polumeščanski socialni patrijotski slabotneži in omahljivci. Moč stranke ni v številu njenih članov, temveč v razredni zavednosti, jasnosti ciljev in potov, ki peljejo k cilju, v disciplini in razredni solidarnosti njenih članov.

Dolgo sodelovanje socijalistov patrijotov v meščanski vladi je marsičesa naučilo slovenski proletarijat. Proletarijat je uvidel — čeprav pozno — na delu, da je tako sodelovanje samo pripravljalo pot črni reakciji in oslabilo notranjo silo delavskega razreda. Delavstvo dobro ve, da se da vsak mezdni in politični uspeh doseči samo potem nepomirljivega razrednega boja, ki krepi razredno zavestnost in solidarnost proletarijata in mu priliva novih moči. Proletarijat se zaveda, da se mora z vsemi silami boriti proti taki politiki in zato je zavedni del proletarijata Jugoslavije ostro obsodil sodelovanje in koalicijo z meščanskim razredom.

Ves proletarijat Slovenije zahteva združenje proletarskih organizacij v Jugoslaviji. Pri tem zahteva to del manje zavednega poluproletarijata iz čisto oportunističnih nagi-

boy, med tem ko zavedno delavstvo ve, da je združenje mogoče samo na podlagi neoportunističnega, nepomirljivega razrednega boja in da je le taka združitev kaj vredna, ki sprejme to podlago ne samo na papirju temveč je tudi izvajala v delu. Zavedni del proletarijata Jugoslavije ne bo odnehal niti za las od svojih načel, v katerih je globoko prepričan.

To so v kratko vodilne misli naše notranje politike.

Politika proletarske stranke, posebno pri malih narodih, zaradi tega ni enostavna, ker je naperjena ne samo proti domačemu kapitalu, temveč tudi proti tujemu, ki stremi za izkoriščanjem naše dežele kot kolonije. Imperijalistične sile se dobro zavedajo, da pomeni osvoboditev proletarijata konec njihovega gospodstva. Edino preuredbo družabnega reda na komunistični podlagi bo končno osvobodila male narode vsakega suženjstva in jim zagotovila svobodni gospodarski in kulturni razvoj. To služe, široke narodne mase vedno bolj spoznavajo v proletarski stranki zastopnico interesov 99% naroda. Naloga proletarske avantgarde je viliti potok te poluzavedne revolucionarne mase v granično strugo zavednega mednarodnega proletarskega gibanja.

Komunistični proletarijat Slovenije ne bi zmogetel teh nalog s svojimi lastnimi žilami, če bi bil osamljen. Ali on je združen z delavstvom cele Jugoslavije in je z njim vred sestavni del mnogomilijonskega organiziranega svetovnega proletarijata.

Naša stvar je stvar mednarodnega proletarijata, stvar mednarodnega proletarijata je stvar proletarijata Slovenije.

Zato bi bil naravnost zločin, nevtravno gledati na orjaško revolucionarno vojno, ki se vojuje med Delom in Kapitalom. Proletarijat Slovenije je dolžen po svojih močeh pomagati svojim bratom v rdečem taboru.

»Rdeči prapor« bo torej:

a) Tolmačil in zastopal interese proletarskega razreda Slovenije in celega sveta, ne da bi izpuštil iz oči krajni cilj: proletarsko demokracijo.

b) Stvarno, toda bezobzirno razkrinkaval politiko meščanskih, reakcionarnih, polumeščanskih in lažisocijalističnih strank, ki zastopajo veleposestvo in kapital.

c) Vpeljalv proletarce v proučevanje politične ekonomije in znanstvenega socijalizma.

d) Dajal pregled proletarskega gibanja pri nas. (Politični in strokovni oddelek.)

e) Objašnjeval revolucionarno vojno med Delom in Kapitalom ter prinašal pregled stanja pri posameznih bratskih strankah v drugih državah.

Dolžnost je vsakega zavednega proletarca iz tovarne in z njive, da se naroči in podpira naš proletarski list Slovenije »Rdeči prapor«.

Položaj.

Prisiljeni od neznosnih razmer, so železniški delavci in nastavljenici prekrizali roke, da bi slišno in občutno opozorili delodajalca, da se pri tako pičlo rezanem kruhu, v raztrganih oblačilih in v neprestani brigi za lačno, boso in neoblečeno družino ne da s pridom delati za povzdigo in za ureditev prometa. To pot je bil delodajalec slučajno država. Za to kruha lačno, izmučeno delavstvo ne more nič, kajti tudi za državo se ne da delati s praznim želodcem. Meščanstvo Jugoslavije, ki silno trepeti pred vse krepkejšo se razvijajočo proletarsko razredno zavednostjo in pred vedno se množječimi neštevilnimi vrstami borilcev za novo družabno uredbo sveta, je hotelo izrabiti ugodno priložnost, da stré s pomočjo države gibanje proletarijata Jugoslavije. Tako je prišlo, da so vsa meščanska pihala razupila navadno mezdno gibanje za nameravan politični prevrat, tako so se sprožile puške in se je razlila kri nedolžnih, kruh in pravico zahtevajočih delavcev, odprle so se na stečaj vrata jetnišnic in pogoltnile stolne proletarijata. Tako so vrženi tisoči delavskih mož na ulico, tako so morale množice delavcev zapustiti državo, kjer so si s težkim delom služili svoji bori kruh. Tako je proletarijat trenutno pal v še večje trpljenje.

Toda po nevihti zasije solnce. Navzlic hudim vdarcem, ki jih je meščanstvo in črna reakcija Jugoslavije potom svojega organiziranega in centraliziranega stroja zadalo organiziranemu delavnemu ljudstvu, ni proletarska stvar nič izgubila na svoji moči, ker ima za sebe neumrljivo pravico, železne zakone družabnega razvoja in nerazumnost pobezele buržuazije in fevdalcev. Sedanjega delavskega razreda pač ne bodo mogli zatreti drugače, kakor če se mesto nas podajo na delo v rudnike, v tovarne, na železnice, na njive, v

gozde in v vinograde, če sami prevzamejo delo na suhem in na vodi. No, v tem slučaju bi sama sedanja buržuazija po par mesecih dela, kakršnega opravljamo sedaj mi, samo dozorela za — komuniste in še prav revolucionarne komuniste. Na to pot se pa ne čemo podati. Zatorej bodo pustili proletarijat pri delu, zatorej je delavski razred neumrljiv, dokler ne zatone sedanja družba in izide nova, kjer bodo tudi oni delavci in kjer bomo vsi ljudje.

Proletarijat Jugoslavije je prišel živ skozi ogenj. Vrnil se je čilejši, močnejši, skušenejši, zavednejši iz teže preizkušnje. Bil je to ogenj, ki ga je zažgala buržuazija in poglala proletarijat skozenj. Kar je iz nepristne, iz gorljive snovi, naj le zgorelo — in je zgorelo, kar je iz pristne kovine, ostane. Tako pride samo sveže, pomladansko zdravje v naše vrste. Kar je poštenih prič trpljenja, v katero so hipno vrgli proletarijat, bo še bolj kot doslej vzbujalo in se priklenilo vrstam organiziranega delavnega ljudstva Jugoslavije. Kar je nezavednih, razburjenih, bojazljivih in anarhističnih elementov, naj le odlete. Jekleni mož — proletarijat je neokodovan.

Ta velika preizkušnja je imela razen težkih žrtv svoje pozitivne strani v razvoju proletarskega razrednega boja v Jugoslaviji: izvršila se je jasna razdelitev, pregrinjalo se je pretrgalo od vrha do tal, položaj je jasen. Na eni strani je koalicionirana buržuazija s črnimi fevdalci in s svojim malomeščanskim spremstvom, na drugi strani zavedni proletarijat in široke mase delavnega ljudstva v mestih in na kmetih. Tu delo, tam dobiček. Lažljivdije in lažisocijalistične stranke so v borbi z vsemi svojimi banderami in trobentači uskočile na stran kapitala. Sedaj se je vsakemu proletarcu, vsakemu delavcu iz industrije in z njive lahko spoznati: kje so njegovi, a kje so njihovi. Položaj je jasen, in to je napredek. Nov korak v razvoju razrednega boja, nov kanton na potu k zmagi.

Zadoščenje zahtevamo!

Velika bol je danes v nas, ker ste vi, bratje, za visokimi zidovi jetnišnic. Udarili so pastirja, in so menili, da bodo razkropili tudi čredo. Toda varali so se. Res je, da nam je neizmerno težko spričo dejstva, da ne morete govoriti tudi vi, naši najboljši in najple-

Obeščan:

Razredi in politične stranke Jugoslavije.

Politični boj je razredna borba, ki daje pečat in smer vsemu družabnemu življenju, odkar obstoja v razrede razdeljena družba. V živalskem in rastlinskem svetu je borba za obstanek ena glavnih gonilnih sil razvoja. Ona se bije med posamezniki, vrstami in razredi. Gre zato, kdo bo imel boljši ustroj za obstanek, to je, kdo bo imel sposobnejše organe. Pri človeku so telesni organi le posredna sredstva za proizvodnjo življenskih potrebščin, neposredna so razna orodja, stroji itd. Družabni razredni boj za obstanek je torej vezan v glavnem na konkurenčni boj za boljša orodja proizvodnje: boljša tovarna uničnje slabšo, večje podjetje zadušijo malo.

Razredna borba izvira torej iz procesa proizvodnje življenskih potrebščin. Značaj razredov določajo vloge, ki jih vrše posamezni družabni razredi v procesu proizvodnje. V kapitalističnem društvu sta dva glavna razreda: razred lastnikov proizvodnih orodij, zemlje, tovarn, strojev itd. in razred delavnega ljudstva, proletarijata, ki prodaja svojo delavno moč za mezdno in plačo. Največji del Jugoslavije je zaostal gospodarsko in zato tudi družabno za razvitimi kapitalističnimi deželami. Imamo cele pokrajine, kjer so še v veljavi fevdalni gospodarski in družabni odnosi, pravice in navade. To je takozvano kmetstvo v Bosni in Makedoniji, ki odgo-

varja približno nekdanji tlaki pri nas, to je takozvano napoličarstvo, dajanje zemlje v najem kmetom, ki plačajo posestniku polovico žetve v naturi. To so fidejkomisna in cerkvena veleposestva. Med te družabne stranke fevdalizma spadajo torej fidejkomisno plemstvo in cerkvena gospoda in bosanski begi in age. Njim so blizu vsi veleposestniki, ki obdelujejo zemljo po federalnih navadah ali pa tudi moderno s pomočjo hlapcev in dlnarjev. Interese tega razreda zastopajo: slovenska in hrvaška ljudska ali klerikalna stranka, narodna muslimanska organizacija, hrvatska zajednica in srpska radikalna stranka, torej skupine, ki imajo versko ali pa provincialno nacionalistično pobarvano perje. Ker je moč teh strank v fevdalnih ostankih, ki v nekaterih pokrajinah celo prevladujejo, so vse te stranke več ali manj separatistične, vedoč, da bi izginile v tistem hipu, ko bi organizovano enotno narodno gospodarstvo pomelo fevdalne ostanke. Politični ideal tega razreda je absolutna monarhija in reakcionarno nastrojstvo na vseh poljih. Seveda med njimi ni popolne edinosti: v njih žive stara nasprotja med vzhodnim in zapadnim fevdalizmom. Pri versko pobarvanih strankah stremi nižja duhovščina z malomeščanskimi metodami za osvoboditvijo od pritiska višje duhovščine, kar slabi fevdalni značaj njihove politike, nikakor je pa ne uničuje.

Ta razred je zelo slab po število, ne presega 20 tisoč ljudi, torej ne pomeni niti enega procenta odraslih moških. Zato pa

ima za sabo močne cerkvene organizacije in ponekod tudi gospodarske kmečke zveze. Precejšen del capinskega proletarijata stoji v službi tega razreda, kar objasnjuje njegovo demagoške načine v političnem boju. Zato ta razred poseduje v Jugoslaviji brez Bosne in Makedonije 2.478.789 hektarjev veleposestniške zemlje, računajoč posestva nad 50 hektarjev, to je več kot eno četrtino vse produktivne zemlje. Zato nam je lahko umljivo, da ta razred ne izbira sredstev v političnem boju, ampak se vsak dan krčevitejšje grabi za poslednje sredstvo, ki mu za kratek čas podaljša gospodarjenje nad dva in pol milijoni hektarjev zemlje, ono stvarja črno reakcijo, oziroma absolutizem.

Toda propad teh političnih strank, ki so že tako in tako v razpadanju, je istotako neizbežen in blizu, kakor je zastarel in neracionalen njihov način proizvodnje in kakor so preživeli gospodarski odnosi razreda, ki ga oni zastopajo. To so živi mrtveci, ki ležijo preko potov gospodarskega in kulturnega razvoja.

Blizu temu razredu stoji razred posestnikov-kapitalistov, finansijskega, industrijskega in akcionarskega kapitala. On razpolaga z največjim in najvažnejšim delom proizvodnih orodij in prometnih sredstev: s tovarnami, rudniki, železnicami, bankami itd. Tekom vojne in po vojni se je začel kapitalizem razvijati s strašno brzino v Jugoslaviji. Pred vojsko je na teritoriji Jugoslavije bilo 2.520 podjetij, ki so imela zaposlenih več kot 20

delavcev, podjetja, ki se računajo kot čisto kapitalistična. Posebno se je med tem časom razvil finansijski kapital: skoraj vse banke so podvojile svojo osnovno glavnico. Akcionarski kapital se spaja brzo z industrijskim, banke kupujejo tovarne, veleposestva itd. Moč kapitalističnega razreda je torej pri nas posebno v zadnjem desetletju silno zrasla. Toda tudi v tem razredu ne vlada enodušnost. Sledeči faktorji razjedajo njegove sile: 1. On ima vse bolezni hitro se razvijajočega zakasnelo prorojenega organizma. 2. On se ni še otreles fevdalnih in malomeščanskih predsodkov in se stalno koleba med buržuazno demokracijo in črno reakcijo. 3. Podeljen je na domači in tuji, ki se stalno glo-data med seboj, kar je tipično za zaostale in kolonijalne države. 4. On je nesposoben, preslab in preveč korumpiran, da bi se mogel uspešno boriti z gospodarsko krizo, ki je nastala vsled vojno. 5. Vsled svoje kratkovidnosti in malomeščanske pohlepnosti peha deželo v vsaki dan večjo krizo, propad in anarhijo. 6. On ima mnogo provincijalnih predsodkov in provincijalnega egoizma, kar ovira njegov enoten nastop.

Kapitalistični razred v glavnem zastopa jugoslovanska demokratska stranka. Za njo se vleče velik del raznih malomeščanskih grup, kot samostojna kmečka, seljačka, srpska liberalna, narodna socijalistična stranka in socijal-patrijotske grupe. Kakor se malomeščanstvo po besedah Marksa stalno koleba med nado, da pride v bogati razred in med

strahom, da jih kapitalizem vrže med proletarce ali pa celo med siromake, tako se tudi njihove stranke stalno kolebajo v svoji politiki. Kadar je nado večja, da dobijo več od kapitalistov, vlečejo z njimi, kadar jih zgrabi strah, da postanejo proletarci, jih napadajo in kričijo revolucionarna, od proletarijata izposojena-gesla. Že zgoraj sem omenil, da je razred kapitalistov pri nas prepozno rojeno dete, ki bo životalilo le kratek čas. S padcem preživele imperijalistične epohe v zapadni Evropi, kjer se še drži, bo kapitalistični razred pri nas neslavno, kakor se je rodil, tudi izginil.

* * *

Koliko imajo zemlje kmetje in veleposestniki.

	Število malih posestnikov	Imajo zemlje ha	Število veleposestnikov	Imajo zemlje ha
Slovenija s Primorjem	219.029	3.165.842	4.333	771.558
Hrvatska in Slavonija	406.264	1.940.471	1.139	742.916
Vojvodina	205.356	2.160.000	1.608	840.000
Srbija	386.283	1.849.677	1.112	124.315
Skupaj	1.108.932	9.115.990	8.192	2.478.789
V odstotkih	99,4%	73%	0,6%	27%

0,6 odstotkov posestnikov ima torej 27 odstotkov površine vseh posestev. 8192 bogatašev drži v rokah dva in pol milijona hektarjev posestva. To je treba znati, da vemo, zakaj je toliki odpor zoper agrarno reformo.

(Konec prihodnjic).

menitejši boritelji, danes slovenskemu proletariatu, ko nam je omogočeno, da po grozilih dogodkih na Zaloški cesti nadaljujemo tako brutalno prekinjeno delo. Res je, da je silen notranji upor v nas, ko vidimo, da minevajo dnevi in dnevi, a se vam in nam ne popravi krivica. Toda bodite prepričani, da nam ni upadel pogum, da ni strta naša volja, da je naša vera v zmagovalnost naših idej krepka in zvesta kakor preje. To vam bodi v zadoščenje in pozdrav, vam, ki vas je izbrala iz naše ogromne množice zaslepljenost, kratkovidnost in strahopetnost nasprotnikov našega gibanja za žrtve.

»Ker pomisli, da v slovenščini »pravo« ni »pravica.« Temveč da je njena grozna karikatura. Kajti nikoli ob sodnih obravnavah ni seglo v srce, da si bolj občutil z obtožencem, nego z vseni tožniki in sodniki? In da je brutalnost brez primere, če tista tenka struja človeške družbe, ki ima oblast, dela »pravico« po svoji volji in piše »pravo« po svoji koristi? Da je torej obremenjen, brezoblasti človek dvakrat ogoljufan: družabno in pravno! — Tako Ivan Cankar. In te besede veljajo vam, ki imate oblast in delate pravico, a ki zlorabljate oblast in potvarjate pravico. Krivico ste učinili, dajte nam zadoščenje. Puntarje iščete — ker imate najbrže nalog, da jih morate zaslediti — a ste zgrabili ljudi, ki nočejo ničesar drugega, kakor da smejo z odkritim delom oznanjevati resnico in pravico. Toda odprite vendar oči in poglejte okolo sebe, pa boste dobili puntarjev na stotine: verižni prekupevalci, navijalci cen, oderuški trgovci — ti so puntarji, ki prezirajo in gazijo vse človeške in božje pravice. Pri teh iščite lire in rublje, in našli jih boste brez dvoma v izobilju, pri nas ste jih zamaš iskali.

Dvignite obzorb proti našim bratom, ako imate le najmanjši povod za njo. Ako ga pa nimate — in prepričani smo trdno, da ga nimate; kdaj jih izpustite, ker z vsako minuto zapora narašča srd ponižanih in razžaljenih.

Politični pregled.

Vsem krajevnim organizacijam socialistične delavske stranke Jugoslavije (komunistov) v Sloveniji. Izvrševalni odbor centralnega strankinje sveta v Beogradu razglasa, da je naš kongres, ki je bil sklican v Vukovar za dni od 23. do 27. maja, preložen za dni od 20. do 24. junija t. l. Kraj kongresa se naznani naknadno. Za iste dni se je odgodil tudi kongres strokovnih organizacij (sindikatoev). Kdaj in v kakem številu naj posamezne organizacije izvolijo svoje delegate za junjski kongres, bomo javili pravočasno. Vsa pojavnost v strankinih zadevah daje

Tajništvo socialistične delavske stranke (komunistov).

Ljubljanski kongres ujedinjenja proletarijata. Kakor smo že poročali v »Ujedinjenju« je imela naša socialistična delavska stranka za Slovenijo dne 11. aprila svoj prvi strankin zbor v Ljubljani. Na zboru je bilo 54 delegatov, ki so zastopali 12.000 članov z 20 polit. organizacijami.

Centralni strankini svet v Beogradu so zastopali delegati sodrug Filipović in Radošević, centralni strokovni (sindikalni) svet pa sod. Marijanović in Ilić. Zastopana sta bila delegata Jugoslovanske socialno demokratične stranke, kot gosta Lončar in Favaj.

Delegati komunistične stranke so pozdravili naš strankin zbor v daljših govorih (ker nam materijal kongresa sedaj ni na razpolago, ga priobčimo pozneje). Na to so bile prečitane resolucije, ki jih je sprejel kongres ujedinjenja v Beogradu lanske leto. Kongres je tiste resolucije odobrill ter dodal še sledečo:

»Strankin zbor Delavske Socialistične Stranke za Slovenijo izjavlja, da je nepretrgani razredni boj, ki ima za cilj odstranitev kapitalističnega družabnega reda, nujni pogoj popolni zmagi socializma. V to svrhu je treba usmeriti vzgojevalno in organizatorično delo stranke in sploh vse njene boje predvsem za tem, da se pokaže in ojači razredno revolucionarno stališče in zavest proletarijata. Strankin zbor stoji na stališču, da je vsako sodelovanje proletarijata z meščanskimi strankami ob vsakem času, še posebno pa sodelovanje v sedanji revolucionarni dobi za proletarijat škodljivo in zato ga načeloma odklanja.

Da se poveča borbena moč proletarijata smatra strankin zbor takojšnje ujedinjenje s Socialistično radniško partijo Jugoslavije (Komunistov) za absolutno potrebno, vsled česar proglašja, da se smatra od danes

naprej za sestavni del te stranke, na temelju resolucij in sklepov velikončnega lanskega kongresa v Beogradu.

Da ne bi bilo nesporazumljenja opozarjamo naše sodruge, da so ujedinjene samo tiste organizacije in skupine, ki so bile zastopane na ljubljanskem strankinem zboru 11. aprila 1920. leta. Ker so organizacije, ki so ostale v okvirju Socij.-demokratične stranke na svojem zboru v Mariboru rešile, da se hočejo ujediti z našo centralizirano stranko, so bili izbrani 20 članski odseki, ki naj pregovarjajo o ujedinjenju. Vsled dogodkov in preganjanj so pregovarjanja začasno prekinjena. Opozarjamo naše krajevne politične organizacije na to in prosimo, da se v vseh zadevah pismeno obračajo na tajništvo Socijalistične Delavske Stranke Jugoslavije (Komunistov) v Ljubljani. Mislimo, da tudi večina članov socij.-demokratične stranke ne odobrava držanja nekaterih vidnih članov te stranke za časa štrajka, kakor tudi pisanja »Napreja«, ki karakterizirajo njihovo voljo za ujedinjenje. Dokler bodo pogajanja za ujedinjenje v teku, se bomo zdržali kritike v tem pogledu.

H koncu železničarske stavke.

Savez saobračajnih in transportnih radnika i službenika Jugoslavije je razposlal sledeči proglas železničarjem Jugoslavije:

Dragi sodrug!

Po 14-dnevni vztrajni in veličastni borbi je Glavni stavkovni odbor završil stavko železničarjev z dnem 29. aprila ob 19. uri popoldne. Od tega trenutka je stavka prenehala in železničarji se pozivajo, da se vrnejo na delo.

Pri završitvi te veličastne borbe železničarjev cele Jugoslavije, daje Glavni stavkovni odbor in uprava Saveza železničarjem in vsem saveznim organizacijam sledeča obvestila:

1. Štrajk železničarjev v celi državi je bil neizbežna obramba že doseženih in od ministerstva saobračaja brutalno pogaženih moralnih in gospodarskih pravic železničarjev;

2. Štrajk železničarjev je bila najuspešnejše povedana zahteva po popolnjenju njihovega težkega gmetnega položaja;

3. Štrajk železničarjev je bila silna manifestacija kompaktno organizirane slege železničarjev cele Jugoslavije;

4. Železničarska stavka je bila najveličastnejši dokaz solidarnosti železničarjev ne samo vseh kategorij, temveč tudi vseh nacij združene države Srbov, Hrvatov in Slovencev;

5. Z železničarskim štrajkom se je v dejanju pokazala nezlomljiva moč solidarnosti celega razrednega delavskega gibanja Jugoslavije in

6. V štirinajst dnevnem štrajku železničarjev so se odkrili ne samo vsi prijatelji in sovražniki železničarjev, temveč tudi vsi prijatelji in sovražniki cele osvobodilne borbe delavskega razreda. Kajti v tem štrajku, četudi je bil proglašen in se je vodil pod geslom gospodarskega zboljšanja za železničarje, smo videli na naši strani celokupni organizirani delavski razred, a na drugi strani, proti nam, celokupni meščanski razred.

Sodrug! železničarji!

V zgodovini vseh štrajkov na svetu, kar se jih je vršilo do danes, bo štrajk železničarjev Jugoslavije zavzemal svetlo mesto: zapisan bo s zlatimi črkami. Zavzemal bo v zgodovini takšno mesto ne zato, ker je železničarjem dal hitre in velike gmetne pridobitve, temveč zato, ker je pokazal: kaj pomeni močna organizacija in visoko razvita delavska solidarnost v borbi.

Sodrug! železničarji!

Po preteku 14. dni je vaš štrajk zaključen, potem ko je vlada sprejela sledeče pismene obveznosti:

Ministerstvo saobračaja se ne nahaja v mogočnosti spuščati se v podrobno reševanje vseh dotaknjenih vprašanj, dokler se vsi železničarji, ki so sedaj v stavki, ne vrnejo definitivno vsak na svoje delo. Ministerstvo saobračaja se zavezuje, da bo, kakor hitro se upostavi reden promet, kakoršen je bil pred stavko, takoj vzel v diskusijo vse zahteve železničarjev in se trudilo z vsemi silami, da vsem njihovim zahtevam gospodarske prirode kolikor je največ mogoče, ugodi. Ravnotako se bo ministerstvo saobračaja potrudilo, kakor hitro dovolijo razmere, da se preklicke ukaz o vpoklicu vseh železničarjev na dvomesečne vojaške vaje.

Ministerstvo saobračaja se zavezuje priporočiti tudi ravnateljstvu južnih želez-

nic, da tudi to ravnotako postopa v pogledu svojega štrajkujočega oboja.

Iz te obveznosti niti mi niti vi ne izvajamo, da smo v dvotedenski borbi izvajali bogvekakšno znatno materialno zmago nad vlado. Saj to celo niti nam niti Vam ni bil cilj. Tudi iz te obveze, kakor tudi iz zaključitve stavke niti mi niti vi ne izvajamo, da so naše opravičene zahteve s tem že zadovoljene. Iz te obveznosti zaključujemo mi in vi, da se vaše zahteve morajo šele zadovoljiti.

Ali da se našim zahtevam mora hitro ugoditi, ni nam niti vam jamstvo samo v gornji vladni obvezi, temveč predvsem v naši organizaciji, v naši zavesti, v naši solidarnosti, končno v naši 14-dnevni veličastni borbi.

Dasiravno se moremo zadovoljiti s trenutnimi materialnimi uspehi in dasiravno teh uspehov ne smatramo za zmago, vendar smelo trdimo, da so železničarji v tej borbi dosegli večjo materialno zmago, kakor vsi dosežani železničarski štrajki na celem svetu. In sicer:

1. Zato, ker so se štrajka udeležili železničarji vseh državnih in južnih železnic cele države. Štrajk je bil torej absolutno popoln, kar se doslej ni zgodilo nikjer na svetu;

2. Zato, ker so se vporabile vse države, pa tudi mnoge občinske oblasti, da se zlomi štrajk;

3. Zato, ker so se proti stavkujočim vporabila brutalnejša sredstva nasilja, kakor sploh kdaj kje drugje na svetu in so železničarje podvržili celo pod strogost vojnih predpisov, pa vendar vse to ni zmoglo zlomiti štrajka;

4. Zato, ker se je štrajk završil v celoti, kakor je tudi odpočel v celoti;

5. In kar je glavno, zato ker je štrajk mogel biti zaključen samo po sklepu vaše organizacije in ni kakor drugače.

Sodrug! železničarji!

Iz gornje obveze vlade se ne razvdi, da je vlada izpolnila zahtevo železničarjev, temveč samo da se je zavezala izpolniti jih. Ravnotako se tudi ne vidi, da so železničarji že osvobodeni vojaških vaj in predpisov vojnega zakona, temveč da se bodo tega še osvobodili. Toda, sodrug! v vsem tem ni treba gledati drugega, kot formalno strap ohranitve avtoritete državne oblasti.

Še več! Prepričani smo, da bodo neuvidevni šefi in komandanti postaj nadaljevali maltretiranje železničarjev, toda ravnotako smo prepričani: da bo to trpelo prav kratak čas in da se bodo tisti, ki so ta štrajk povzročili, požurili, da napravijo cel zmesljavi čimprej konec s tem, da prav hitro izpolnijo zahteve železničarjev.

To morajo storiti zato, ker štrajk ni več zapreka za promet, ker je sedaj samo od njih odvisno, kakšen železniški promet bodo imeli. Da se pa z delom brez železničarjev in z delom proti vojni železničarjev ne da povzdigniti železniški promet, to je najočiglednejše dokazal 14 dnevni štrajk železničarjev.

Ravnotako smo pa tudi prepričani, da bo ta štrajk imel tudi svoje žrtve. Že jih ima na eni in na drugi strani. Na naši strani so pomorjeni, pretepeni, zaprti, internirani, čez mejo pregnani in iz službe odpušteni železničarji, na drugi strani pa so ogromne gospodarske škode, ki jih je zastoj železničarskega prometa zadal našemu narodnemu gospodarstvu in trgovini. In če se prištejejo še nenadomestljive poškodbe, ki so jih nestrokovnjaški stavkokazi zadali še sicer malemu številu železniških lokomotiv, bo skupna vsota škode na drugi strani znašala stotine, da, celo na tisoče milijonov dinarjev. Ali, mi smo prepričani celo o tem, da bo še žrtev. Koliko jih bo, to ni več odvisno od nas, to zavisi samo od onih, ki upravljajo to državo, in od uvidenosti vlade in njenih organov; ravnotako je od njih odvisno, če hočejo na lep način čim prej zaceliti rane, ali pa jih z malenkostno zlobo še pohujšati.

Kar se tiče nas, smo žrtve pričakovali in se pripravili, da jih sprejmemo in da jih podpiramo. Našim žrtvam ne bo pomagal samo naš Savez, njim bo pomagal celokupni organizirani delavski pokret. Kajti angažiranje celega organiziranega proletarijata Jugoslavije za naš štrajk in njihove dosedanje moralne in materialne podpore železničarjem so dokazale: da je borba železničarjev bila borba celokupnega proletarijata, da so uspehi železničarjev uspehi celega proletarijata in da sotej tudi žrtve železničarjev, žrtve vsega proletarijata.

Sodrug! železničarji!

Ne dvomimo v Vaše zaupanje, ko Vas pozivljamo, da se vrnete k svojim opravilom

in v službo in s tem ko Vas pozivljamo, da svoje delo izvršujete vestno, Vas opominjamo tudi na Vaše dolžnosti: da se sedaj še močnejše združite v vrstah svojih organizacij; da se stoprav sedaj še bolj potrudite, da sloga med Vami ostane neomajna. Vaša močna organizacija in Vaša vzajemna drugarska ljubezen naj Vam bo jamstvo ne samo za ustvaritev zahtev, ki se morajo zagotoviti v prestejeh pogajanjih, temveč tudi za ustvaritev vseh Vaših prihodnjih zahtev in za zaščito vseh Vaših bodočih pravic.

Mi, sodrug! Vas moramo vsekakor opomniti tudi na to: da je interes Vašega Saveza, Vas samih, da tistih, ki so bodisi zaradi slabodušnosti, bodisi vsled nasilja, predčasno zapustili borbo, ne obsojate. Tudi te morate obdržavati v organizaciji in jih ohraniti za prihodnje borbe. Oprostite jim za voljo Vašega in njihovega bodočega interesa.

Še nekaj: Pri dovršitvi te borbe Vas moramo opozoriti na delo »Žolih železničarskih Organizacij«. Ako nikdar preje, se je baš v tem štrajku pokazalo, kdo je s kom, in kaj kaka organizacija pomeni. Žolti so tudi pred štrajkom bili provokatorji, denuncijanti, špekulanti. Toda v tej borbi so se popolnoma razkrinkali kot Vaši direktni nasprotniki. Zraven cele buržuazije so se tudi oni vpregli, da bi dokazali ono, kar se nikdar ne more dokazati, da bi dokazali, češ da Vaše čisto gospodarske zahteve niso bile gospodarske, temveč politične prirode. V javnosti so tudi do tedaj bili provokatorji in denuncijanti, v borbi pa so bili izdajalci in špijoni. Izogibajte se jih in prezirajte jih! — to Vam je naše priporočilo. So pa tudi sodrug! ki so jih do štrajka zapeljavali in lagali v žolih organizacijah železničarjev, toda v štrajku so sodelovali in se borili do konca. Takšne častne izjeme sprejmite v svoje vrste; omogočite jim, da tudi v naprej ostanejo z Vami, rama ob rami.

Sodrug! železničarji!

Pri koncu tega prvega proglasa po štrajku Vam pošiljamo prisrčen drugarski pozdrav in Vas pozivljamo, da skupno zaključimo!

Živela solidarnost železničarjev!

Živele žrtve borbe!

Slava padlim borilcem!

Živio Savez Saobračajnih in Transportnih Radnika in Službenika Jugoslavije!

Centralna uprava Saveza Saobračajnih i Transportnih Radnika i Službenika Jugoslavije.

Kultura.

Za narodov blagor. Dobro je, da si akademiki za svoj gledališki debut niso izbrali kakega solzavega »Tugomerja« ali druge take črtomiške drame, kakršnih je tako bogata slovenska malomeščanska literatura, ki je slepa kopija svetovnega meščanskega slovstva. Uprizorili so Cankarjevo satiro »Za narodov blagor«, to najboljšo in zares revolucionarno delo v slov. dramatik. V tej komediji je revolucionar Ivan Cankar kot nikjer drugje zamahnil s svojim bičem preko tiste malo-meščanske drhali, ki se v svojem plehlem ljubimkanju z močjo igra »narod« in narodove voditelje, ki se opaja z rodoljubnimi frazami in nesebično trudi za svoje osebne koristi, to se pravi za blagor domovine in naroda. Sredi teh kužnih razmer, teh spletk, intrig, teh podlih in umazanih duš pa je postavil Cankar žurnalista Ščuka, ranjeno in uporno dušo, ki gine sredi strupenega ozračja, nemirno vest te rodoljubne in licemerne družbe, malkontenta in rebela, ki plane kvišku šele, ko ga ti narodovi voditelji popolnoma pogazijo. Tedaj pa jim Ščuka vrže v obraz svojo veliko in strašno resnico, to edino in najglobljo resnico naših dni, resnico o zmagi najnižjih in najbolj pogazanih. In tope, lene duše teh rodoljubov drevene ob besedah te prorok. Vse je pozabljeno, vse razprtije, vse strankarstvo je poravnano, ko čujejo, da gre Ščuka med »narod« — med najnižje in najbolj pogazene, — da odpre ljudem oči. In že se čuje z ulice rezek krik ... Ali ni komedija — najstrašnejša in najaktualnejša drama naših dni? V nji je Cankar, videč pred petnajstimi leti z umetniško instutivnostjo zasluhlil dogodke ki se danes z groteskno plastiko odigravajo pred našimi očmi. Razgrnil je pred nas vso razpadajočo gnolobo meščanstva in njegovih zastopnikov ter pokazal na svežo, neoskrunjeno silo proletarijata. In ker je delo tako tipično slovensko, deluje komedija s tolikim, sugestivnim časom. Igra je bila, dasi so jo vprizorili diletanti, vseskozi dostojna Cankarja. Rodoljubov in narodovih voditeljev ni bilo pri predstavi. Zakaj zanje so take stvari »blodne ideje« Blagor jim!

Tedenski pregled.

Križarsko vojno proti sovjetski Rusiji je uprizorila antanta in je poslala poljsko armado najprej v ogenj. Gomilna sila za napad na sovjetsko Rusijo prihaja od francoske vlade. Že v začetku marca je bil maršal Foch z francosko vojaško komisijo v Varšavi, da je pomagal pri izdelavi načrta za ofenzivo. Kako zahrbtno pa je nastopala poljska vlada, je pa razvidno iz tega, da je zavlačevala začetek mirovnihi pogajanj z Rusijo z pretvezo, da jej ni všeč kraj, predlagan od Rusije za začetek mirovnihi pogajanj. Kaj pa je napolnilo Anglijo, da pomaga pri ofenzivi? Najbrže vest da je postala republika Azerbejdžan boljševiška in da je postala s tem ruska sovjetska vlada gospodar Baka. Vse antantno časopisje priznava sedaj odkrito, da je bila ofenziva stalno pripravljena. Tudi Amerika pomaga Poljakom. Ameriški letalci se vdeležujejo poljske ofenzive. Poljska in žnjo vsa antanta zasledujejo s to ofenzivo obsežne imperialistične cilje. Če jih bodo dosegli, to je seveda drugo vprašanje. Začetni uspehi so v vojni proti Rusiji brez pomena, to je pokazal že Napoleonov pohod v Rusijo in to je pokazala tudi svetovna vojna. Kadar pridejo sovražnikove armade v neskončne ruske stepe, takrat se šele prične odločevati vojna sreča. Ruske stepe so pokopale že velike armade, upajmo, da zadene tudi to novo družbo roparjev enaka usoda.

Beli teror na Ogrskem. Človeka oblija kurja polt, ko čita seznam zločinov, izvršenih po predstavljajih Horthyjeve vlade na Ogrskem. Italijanska poslanca, della Seta in Vella, kot odposlanca italijanskega delavstva, sta sestavila tak seznam. Ko sta ga predložila ogrskemu ministrskemu svetu, sta bila — izgnana. Ta odgovor pove vse. Žal, da zaradi pomanjkanja prostora ne moremo objaviti celotnega seznama; priobčujemo le nekatere točke. Italijanska odposlanca sta dognala, da so usmrtili Horthyjeve čete v novembru 1919 v Kečkemetu nekaj sto oseb brez sodne obravnave in brez razsodbe. Poleg tega so odvedli iz zaporov v Kečkemetu 35 oseb — italijanski original jih imenoma navaja — in jih silno mučili. Nekaterim so iztaknili oči, nekaterim so potegnili kožo s telesa in druge so ob živem telesu razživetarili. Morilci teh ljudi pa so še vedno na svobodi. Tajnika socialno demokratične stranke Nikolaja Czervenko so aretirali, nato so ga neusmiljeno obdelavali s palicami in nato ga nihče več ni videl. Obešali so ti pobesnili ljudje vse po vrsti: starce, mladeniče, noseče žene, čedleta. Vojaki in policisti so posiljevali aretirane žene. Italijanska sodruga sta dognala, da je 70 odstotkov voditeljev socialističnih organizacij zaprta, 20 odstotkov jih je pa ubežalo. Seznam zločinov našteva dolgo vrsto oseb — uradnikov, profesorjev, učiteljev in učiteljic — ki jih je Horthyjeva strahovlada postavila na cesto le zato, ker so socialističnega prepričanja. Seznam vseh grozodejstev sta priobčila italijanski odposlanca v meščanskem listu »Corriere della Sera«, da ga izve po njem ves svet. Slovenski meščanski listi, ki vedo toliko pravič o komunističnih »roparjih« in »tatovih«, se seveda skrbno ogibljejo, da bi priobčili te resnične podatke. Kadar gre proti socialistom se ravna meščanska internacionala v tihiem sporazumu po enem in istem receptu: obrekovati in zamolčati.

Priznani srbski znanstvenik Jovan Cvijić za socializem. Na vrsti, da bo sodeloval pri sestavi nevtralne vlade, je dal profesor in sedaj rektor Beogradskega vseučilišča, največji živeči srbski znanstvenik, eden najslavnejših geografov in član skoro vseh akademij znanosti na svetu, Jovan Cvijić zagrebškimi »Novostim« izjavo, ki jo prinašajo vsi jugoslov. listi. Cvijić je izjavil med drugim: Ne mislim sodelovati pri sestavi vlade, ker se ne bavim stem vprašanjem in ker sem popolnoma zašel v socializem in vidim v njem edini prirodni razvoj in rešitev iz sedanje situacije. Ravno sedaj je treba začeti s socializacijo vseh panog gospodarskega življenja. Sedanji način vladanja ne more zadovoljiti ljudi, ki nepristransko sodijo, posebno pa ne znanstvenih strokovnjakov. Ljudje, ki so celo življenje iskali resnico in se bavili z znanostjo, niso za današnje politiko. Sedanji način upravljanja z državnimi zadevami popolnoma omogoča in dovoljuje, da lojalni delavci ostanejo izigrani in goljufani od vseh onih, ki vladajo, ne izvzemši tudi najvišji državni faktor.

Sodrug!

Nabirajte za sklad padlih žrtev.